

בר פומרנץ
כל השירים

ערך והוסיף אחרית דבר

דוד וינפלד

מוסד ביאליק • ירושלים

Collected Poems

Ber Pomeranc

הבאה לדפוס: ניצה דרורי-פרמן וחגית גאון
המכתבים שמופיעים בספר באדיבות מכון גנזים

הספר יוצא לאור בסיוע
המרכז לחקר תולדות יהודי פולין ותרבותם, האוניברסיטה העברית, ירושלים

מסת"ב 978-965-536-289-3 ISBN

©

כל הזכויות שמורות למוסד ביאליק • ירושלים תשפ"א
סדר ועימוד: רונית גלעד
נדפס בדפוס: פרינטיב, ירושלים

Copyright by the Bialik Institute, Jerusalem 2021

www.bialik-publishing.co.il

Printed in Israel

תוכן העניינים

- אל לב הכרך 52
בפנים זה הבית 53
חרצי, חרצי עליי לשונך 55
מבליחים פנים 57
מאין זה הרגב הקר 58
גלשה עב עגולה אדמדמת 60
מן המכורה יצאתי 62
כמה ימים עוד אשורר 64
מה נאה כיכר-התיאטרון! 65
אתם חיכיתם לי בערב 67
רצפת בית-הנתיבות 69
שוללה השמחה מחיי הסוסים 70
המשרכת בגן-סרק 72
סתיו - - 73
על ראש ענפי-הליל 74
עוד מוצעה מפת-שלג 75
כבר כיבה הליל טור פנסים 76
אל איזו מבירות-ההוויה 78
בעצם יום חם 80
קרדום עתיק 81
ויהי כי נפשי גומאת 84
התחמק הכוכב המאדים 85
בין שביל-הדשא
ושביל-החלב 86
מכתב-אם קראתי 87
בחלונות בית-אימי 90
מזל-לילותיך הגדול 92
- בשפתיים אל הסלע
לא על מעיין וכד 11
הוד חסדך! ביום חול 12
היי לי טובה 14
את כה מלבבת 15
אני הרהור 17
דמעתך לי סיפרה 18
בכוח משפט החיים 20
בחירת הלבבות! 22
הר לא מורם 23
תמונתך 25
על פני השדה הפורח 26
כוכבתי הגדולה 28
פעם 29
היי ברוכה לי 31
הוד חסדך! מהי חיית-הקודש 33
שחר-האביב 34
לשווא תנוד לי ראש 36
שמש סוף-קיץ 38
יחידי וללא-מנוחה 40
הסבים הבריאים 41
שעה אחת של חדות-חיים 43
המנוחה, ביקרתיני 47
מפני מה שבילי אפור 48
הדמות הרועדה 50

חלון ביער

- מבעד לזכוכית הדלופה 95
הליל בכנפיו הארוכות 96
ליבי מתדפק על דלתך 98
אד-הליל מלביט 99
הינה מיסתך 100
את בורחת 101
מעבר לכותל 103
האולם המופשל 104
יש מיטה אחת 106
עוד צפצפה לחה 107
אני שלמדתי הליכה 108
ברחובי אין אילן 109
מתוך חשרת הגנות 110
אחי ואחותי 111
היוצר הגדול! 113
אדוני המורה! 114
הקליפה הכתומה 115
אשאלה עוף פורח 116
חולפים הימים 117
צועניות תועות בחצרות 118
אל תפסיק לחכות 120
גם אצלי 121
הפנה את עיניך ממני 123
מה טובו אוהליכם 125
עיוף מתפנוקים 127
מועדון של אומנים חיצונים 128
עודני צעיר 129
לך במקום עמודי הפנסים 131
חדר רחוק 132
- חניכי הנוגה! 134
תנומת-בוקר ערבה 136
בצילו של בית-כנסייה 137
שעה מאפילה 139
ריבונו-של-עולם! 141
השנה בא לעולם הסתיו
הזהוב 142
גאון-עולם הרואה כוכבים 143
נחבא כל חי 145
אי-שם מתוחה ערבת-שלג 146
עוד לא רכה לי אבן-המקום 147
במחסה גבעות 148
הינה רוח-דרום! 149
אין מה שבעדו בנדיבות
אמותה 150
ראיתי את בת-צחוקך 151
לא ראתה עוד פה עין 152
המעטירה! 153
בתולות צעירות נקטפות
פתאום 154
מי מילל לי 156
לא טוב לי להסב 158
אצלך 160
אל תדחק את אופן-מרכבתך 161
לא באתי אצלכם בשעה
הברוכה 162
לא שרתי לך חמודות 164
לא נחלתך שדות 166
אשמענו, את כינורי 167
ארץ מדושנת בדמי-תינוקות 169
אורנים מבריחי ירקם 173

פואמות

- ג. שירים אחרונים
ערוגות האדמה 266
נא הרחב את רוחי 267
סואיטה בצל הלבנה 269

- אות-החול 177
הערבה נכספה 183
מעל ההדום 194
השריד 220

תרגומי שירה

- א' מאנגר: בלדה 277
א' מאנגר: אגדת אביונים 279
י' ליחון: שיר אהבה 282
ל' רלשטאב: סרנדה 283
א"ס פושקיין: סְטַנסוֹת 285
ז' סגלוביץ: לכל הרוחות 287
י"מ ניימאן: שיר הממזר 288
ק' ליס: *בשעה שכזאת 289

שירים שלא כונסו

- א. שירי נעורים משנות העשרים
איילת-שחר שלוחה 239
את חמקת באופל 240
ניצוח 241
על צמד גלגלים של בדידות 243
לאישון הקשת 244

ב. שירים משנות השלושים

- ארנקה מאדימה 245
נפגע 247
רותחים הלבנים 249
מפלצת 250
זר-קוצים 252
מוֹטָה שמש עלוב 256
בדויה 257
- מבחר מכתבים 291
אחרית דבר מאת
דוד וינפלד 303
מפתח השירים 351

במהדורה זו מובאים שני קובצי שירתו של פומרנץ - 'בשפתיים אל הסלע'
'ו'חלון ביער' - כנתינתם בכינוס של נח פניאל (1966). 'בקבצים הנ"ל',
מציין פניאל, 'לא היו כותרות לשירים, ואילו כאן ניתנו להם כותרות לפי
משפטי הפתיחה'.

במהדורה שלפנינו נוספו כותרות שניתנו לשירים בכתבי העת שבהם ראו
אור לראשונה.

כמו כן מובאים כאן לראשונה שירים משנות השלושים שלא כונסו בספר,
תרגומים חדשים ומבחר ממכתבי המשורר.

בשפתיים אל הסלע

(1935)

* *
*

הדברים הכלולים בספר זה הם חלק נובט מדברי ימי הבחרות הקיימת, הנעה והנבה, שביתה על שכמה באין-מנוח, החולמת חלום אביב בשער בת-יחיד: רק חלק נובט – כאחת מצלעות היער הגובלת עם אור-המרחב. הדברים לא נבחרו כולם במידת-הדין של השלמות היתרה, כי הושם לב גם להתאמת המחזור ולקו התאריך. סוף-סוף – אף הבורא בעצמו לא ראה לטובה להוציא מתוך יערו את העצים הזקופים ולהשאיר את הכפופים, כי אם נתן אותם ביחד.

'בשפתיים אל הסלע' – בשם זה לא התכוונתי כלל לסמל צימאון, או איזו גורליות גזעית מיוחדת כבצירוף שני עצמים קוטביים אלה, אלא בעיקר: – אנטיזה לַמְטָה, המְקִיר בכוח האגרוף את המעיין. והנני אסיר תודה לידידי הנכבדים והיקרים מ' לוסטרניק, ד' סברדלוב, א' גליקסון ונ' בנארי, שבסיועם אופשרה ההוצאה.

ורשה, 20.2.35

ב. פומרנץ

לא על מעיין וכד

לא על מעיין וכד
עם שמש מגמא;
לא על קמה פוזזה
במדרון כפר;
אף לא על תועפות סהרה
הלכנות
שפכה נפשי זיו
בהאבקה עם סבלה היקר, עם פליונה
הטהור,
מטענת חרב-אהבה מסתרה.
כי על שוק
מטלא מדרכה
עם דלף-סתו מאפיל,
בין פרצופים קופאים שוקקים
כמטבעות המתחלפות -
כי על שוק שפכה נפשי זיו
בהאבקה - -

הוד חסדך! ביום חול

הוד חסדך!
ביום-חל מאבק ומועב,
עת שקקו צעירים וזקנים לברק ממון
בין פתי מרוח ובשתי,
אני התהלכתי בטל,
רק שומר על יפה-בנייך.

פחזיז מעבדיך
הנערה יצאה מנבכי ההמון.
היא גנבה והצניעה במעטה-תמה
חץ-קסם למחזות נשגבים.

אך היא לא הגיעה, לא באה עמי
עד סוף מדרכה.
לא יכלתי לחטפה על שלל-מראיה,
לא יכלתי לאספה על דו-רמזיה.

היא נלקחה על גב פגס כבוי
שיצא מעצם ההמון השוקק.
היא נלקחה - ותהי נציב זהב
שם, בין אותם הבתים.
ואני התהלכתי בטל,
רק מקבל את עדנת ברכתך השופעת.